

brøt Ed paa, at enten vilde han ikke betale Mulkten, eller Drengen skulde ydelstelig ud af hans Huus. — Hvor Mulkten ikke bliver betalt med Fornøielse, gjør den efter min Mening megen Skade, idet den, som tidligere udtalt, bringer Forstyrrelse i Forholdet mellem Forældrene og Skolen, og jeg mener det skal staae fast, at Skolen er afnægtig, naar den ikke kan samarbejde med Forældrene, og jeg troer, at man er i en stor Viltsfarelse, naar man antager, at Mulktsystemet tilveiebringer en stadig og god Skolegang; det gjør det paa ingen Maade.

Rebet af disse Hensyn har jeg stadig, som Medlem af den nævnte Skolekommission, kæmpet for; at man skulde forsøge, hvorledes det vilde gaae, naar man slet ikke mulktede, og jeg opnaaede virkelig ogsaa, at vi i et halvt Aar ikke mulktede; da det halve Aar var forbi, viste det sig, at Skolegangen havde været den samme som tidligere; men saa sagde man: Ja, saa kunne vi ligesaa godt vedblive at mulktene. Jeg blev ganske forbauset og meente, at det Rimeligste dog vilde være, at man lod være at mulktene, naar Resultatet havde vist sig at være det samme, men dertil svarede man, at Loven byder, at der skal mulkteres. Jeg har hørt en gammel Præst i et Konvent udtale, at han i 20 Aar ikke havde mulkteret og desuagtet havde haft en stadig og god Skolegang; men han havde taget Sagen paa en anden Maade, idet han havde henvendt sig til de vedkommende Forældre og foreslået dem, at de burde lade deres Børn gaae i Skole, og da et godt Ord finder et godt Sted, havde der hos ham steds været en stadig og god Skolegang. Naar man nu sammenfatter alt dette, forekommer det mig, at man ikke skal være saa ængstelig for de altfor smaa Forbringere, man mener der ville blive stillede, naar man overlader Afgjørelsen af det foreliggende Spørgsmaal til enhver i Folketirken ansat Præst; men jeg skal dog paa ingen Maade være villig til at gaae ind paa en hvilken som helst Forandring, man stiller i Udsigt, naar den blot hjælper os ud over de Vanskeligheder, der ere tilstede. Det forekommer mig, at naar man fastholder, at det er Forældrene, hvem det først og fremmest paahviler og tilkommer at sørge for deres Børns

Underviisning, og at dette er i fuldkommen Overensstemmelse med Grundloven, saa skal man ikke være saa ængstelig for, at Skolemaskineriet muligt skulde kunne lide lidt Skade, at man f. Ex. ikke skulde kunne faae sine Indberetninger saa punktlig osv.; jeg er overbevist om, at den frie og levende Underviisning vil give Børnene Lykt til at komme i Skolen og vil fremkalde ganske anderledes velsignede Frugter end den tungne Underviisning. Det forekommer mig forunderligt, at man, efterat Folket har faaet Myndighed og er blevet frit, ikke tør give det den Myndighed, som først og fremmest tilkommer det, nemlig: at være Herre over sine egne Børn. Man kan ikke sige, at dersom man gjør det, vil Fleertallet af Børnene voxe op uden at faae nogen Underviisning, thi det er unaturligt, og man kan ikke henvise til, at noget Saadant skete i Fortiden, thi dengang var Folket Trælle og led under et svært Tryk; men efterat det er blevet frit og har faaet Syn for Oplysning, er det min Overbeviisning og mit glade Haab, at der er altfor meget Godt og Ædelt i det danske Folk, til at der skulde være nogen Fare ved at høre Tvangen i denne Henseende. Det skal nok vise sig, at ikke ret mange Forældre ville lade deres Børn opvoxe som „Umelende“ uden at faae nogen Underviisning. Jeg maa derfor meget bede det høitærede Thing at stemme for Sagens Overgang til anden Behandling og for Nedfættelsen af et Udvalg, idet jeg, som sagt, skal være villig til at gaae ind paa en hvilken som helst Forandring, der maatte blive foreslået af den ærede Minister eller af noget Medlem, naar den bedre kunde hjælpe os ud over de Vanskeligheder, der virkelig ere tilstede og som ikke ere saa smaa, som den ærede Minister har villet gjøre dem. Det er let nok sagt, at Lærerne kunne blive hjemme og lade Børnene gaae alene til Examen; men under den lange Umyndighedstilstand, hvori Folket har levet, har det staaet, som om det var Skolebestyrelsen, der alene forstod, hvad der tjente til Børnernes Vel, og derfor betragter man enhver Friskole, der reiser sig, som et Indgreb i Vedkommendes Privilegier; derfor er man ikke gunstig stemt imod en saadan Skole, og jeg troer saaledes ikke, at det kan ansees for givet, at Børnene ville blive billigt og retfærdigt be-